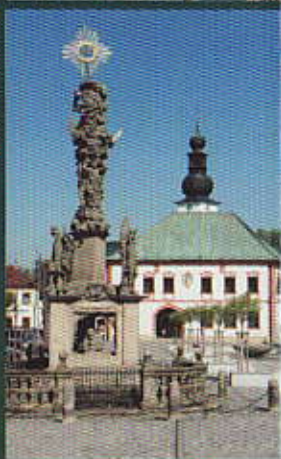

ŽDĀR NAD SÁZAVOU

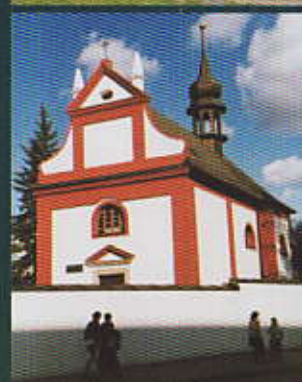
Osada Žďár vznikla při cisterciáckém klášteře založeném Bočkem z Obřan roku 1252. O Žďáře jako městečku se poprvé zmiňuje listina z roku 1293. Klášter se svým panstvím se dostal v roce 1588 pod pravomoc olomouckého biskupství, v r. 1606 byl zrušen a přešel přímo do vlastnictví kardinála Františka z Ditrichštejna. Ten r. 1607 povýšil městečko Žďár na město, udělil mu nová privilegia a nový znak. Dnešní podobu získal bývalý klášter při rozsáhlých přestavbách za opata Václava Vejmluvy (opatem 1705 až 1738). Přestavby provedené v duchu „barokní gotiky“ navrhl Jan Blažej Santini Aichl. Roku 1784 byl klášter císařem Josefem II. zrušen.

Ve druhé polovině 19. století se ve městě rychle rozvíjí národní život. Byly založeny první větší podniky, hlavně obuvnické a město získává železniční spojení. Dochází též k prvním větším zásahům do městské zástavby. Na frontách I. světové války v letech 1914–1918 zahynula řada občanů města, kteří padli jako legionáři. II. světová válka silně postihla město v květnových dnech roku 1945. Bylo zničeno a poškozeno mnoho domů.

Po válce došlo k prudkému vzrůstu počtu obyvatel v souvislosti s výstavbou strojírenského závodu ŽDAS. Vznikla nová sídliště a v 70. letech bylo takřka úplně přestavěno celé historické jádro města.

Dnes má město přes 22 tisíc obyvatel, sestává ze sedmi částí a přidružených obcí Stržanov, Veselíčko, Mělkovice a Radonín. Nejvíce pracovních příležitostí je zde v průmyslu, částečně v zemědělství a v soukromém podnikání.

TURISTICKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM

nám. Republiky 24
591 01 Žďár nad Sázavou
tel.: 566 628 539
fax: 566 625 808
www.zdarns.cz
e-mail: ticzdarns@seznam.cz

Zámek Žďár nad Sázavou
Zámek 8
591 02 Žďár nad Sázavou 2
tel.: 602 565 309
www.zamekzdar.cz
e-mail: info@zamekzdar.cz

Mobilní
průvodce města

www.zdarns.cz

Památka
UNESCO

www.zelena-hora.cz

Sport
a relaxace

www.sportispo.cz

MĚSTO
ŽDĀR NAD SÁZAVOU

POUTNÍ KOSTEL SV. JANA NEPOMUCKÉHO NA ZELÉNÉ HOŘE

Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře je vrcholným dílem české barokní gotiky. Byl vystavěn v letech 1719–1722 proslulým architektem Janem Santinim Aichlem. Ambit okolo chrámu má půdorys deseticípé hvězdy. Chrám je postaven na půdorysu ve tvaru pěticípé hvězdy. Do celého areálu vede pět vchodů, uvnitř chrámu je pět kaplí a pět oltářů. Ve vrcholu kopule je umístěn velký jazyk, symbol sv. Jana Nepomuckého. Celou stavbou se prolínají dva slohy – gotika a baroko. Okna mají tři různé tvary. Na hlavním oltáři je socha světce, stojícího na zeměkouli a opticky stoupajícího vzhůru.

Pět osmicípých cisterciáckých hvězd představuje 5 kontinentů, ve kterých bylo šířeno křesťanství. Kromě hvězd osmicípých najdeme v kostele i hvězdy šesticípé svatojánské, deseticípé a dvanácticípé mariánské. Oltáře po stěnách kostela jsou zasvěceny čtyřem evangelistům.

Výjimečné hodnoty tohoto poutního kostela vedly k tomu, že v roce 1994 byl zapsán do seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

SYMBOL LEGENDÁRNÍHO SVĚTCE A DÍLO STAVITELE

Přeměnou gotický prvků do barokní podoby vznikl spíše v Itálii a přes Rakousko se k nám přesunul na počátku 18. století stavební sloh, označovaný jako barokní gotiká, který nemá v Evropě obdobu. V tomto slohu byl v letech 1719–1722 vystavěn kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Zďáře nad Sázavou.

Poutní kostel na Zelené hoře je unikátním uměleckým dílem a nepochybně nejosobitějším počinem geniálního českého architekta Jana Blažeje Santiniho Aichla ve stylu barokní gotiky.

Stavba se vymyká běžným dobovým uměleckým normám a představám. Vzájemný průnik složitých prostorových útvarů, dynamičnost stavební hmoty, popírající veškerou tíži zdíva, to vše svědčí o výjimečnosti této architektury.

Založení kostela souviselo s připravovaným blahořečením a svatořečením Jana Nepomuckého, poté, co byl v jeho hrobě v pražské katedrále sv. Víta nalezen jeho domnělý zázračně neporušený jazyk. Stavba byla zahájena v roce 1719 rozhodnutím opata blízkého cisterciáckého kláštera Václava Vejmluvy a vysvěcena pouhé dva roky poté.

BAZILIKA NANEBEVZETÍ P. MARIE A SV. MIKULÁŠE

V letech 1710–1722 byl původní gotický kostel přestavěn J. B. Santinim v duchu barokní gotiky. Jde o mistrovské včlenění barokního útvaru do gotického prostoru. V obou ramenech příčné lodi jsou vysuté empory s vzácnými barokními varhany. Sochařská výzdoba hlavního oltáře i oltáře P. Marie je připisována Ř. Thenymu (1695–1759) a J. P. Čechpauerovi. Obrazy těchto oltářů jsou prací M. Willmana (1630–1706).

Další dva oltáře mají obrazy od italského malíře Simona Gionima (asi 1655–?). Fragmenty jeho fresek ze života sv. Bernarda na jižní vnější zdi od kostela jsou dnes přeneseny do křížové chodby v konventu. V severní závěrové kapli jsou fragmenty pozdně gotických nástěnných maleb (druhá pol. 15. století).

